

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πώς ο «Ανώτατος "Αρχων" της 'Ιονίου Πολιτείας εστέφη επίσημως ποιητής. Τα ποιήματά του Γ. Κανδιανού Ρώμα. 'Η παιδική του ζωή. Φίλος του Διονυσίου Σολωμού. 'Ο Ρώμας Πρόεδρος της Γερουσίας. 'Ενα συγκινητικό επεισόδιο με τὸν πατέρα του. 'Η τελετὴ τῆς στέφσεως. Λίγοι στίχοι ἀπὸ τὴν «Κ α λ υ β η» του. 'Η «Γλωσσικὴ 'Εταιρεία» τῆς Κερκυρας. Μία προκήρυξις τῆς. 'Ο Κανδιανὸς Ρώμας στὴ Ρουμανία. 'Ο θάνατός του. κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Αὐτὸ πῶς δὴ διηγήθηθε συνέθη στὴν Κέρκυρα, στὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦσε ὄντως ὁ Σολωμός, ποὺ ὁ Βασιλεὺς εὗρε τὴν «Κιούρ Φροσίνη» του, καὶ στὸ νησί αὐτὸ ἦταν συγκεντρωμένη μιά ἐλεγκτικὴ ἀριστοκρατία πνεύματος, ἀπὸ σοφοὺς καὶ καλλιτέχνες. 'Όλοι αὐτοὶ ἐπίστευαν διὰ τὸ πολιτικὰ τὸν γραμματικὸν εἶνε δημοκρατικὸ καὶ ἔσφεραν Π ο ι η τ ῆ ἕναν ἀπὸ τοὺς εἰρηνικοὺς: Τὸν 'Ανώτατο ἄρχοντα τῆς 'Ιονίου Πολιτείας Γ. Κανδιανὸ Ρώμα, πρόεδρος τῆς Γερουσίας καὶ θεράπωντα τὸν Μουστάφ.

Εἶνε περίφηρη ἡ τελετὴ ποὺ ἔγινε τότε, ἱστορικὴ γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα. 'Απὸ ἐκτενῆ περιγραφή ποὺ ἐδημοσίευσε ἡ «Νέα Πανδώρα» παίρνομε τὴν ἀκόλουθη περιγραφή:

...Τὴν 26 'Ιουλίου 1853, εἰς τὴν περιφανῆ αἴθουσαν τοῦ 'Ιονίου Πανεπιστημίου, ἡ ὁποία φέρει τὸ κλασικὸν ὄνομα «Ὁ λ υ μ π ο ς», συνέρρουσε ἀπειροὺς καὶ ὀνόματι πληθὺς, πάσα ἡ τὸν νῆσον ἀριστοκρατία ἐκ πνεύματος καὶ κατωγώνης, ὑπεράτους ἀντιπροσώπων ἔχουσα τὸν Μουστοξίδην, τὸν Θεοματίου, τὸν ποιητὴν Σολωμόν, τὸν Βράϊλαν καὶ τοσοῦτους ἄλλους, διὰ τοὺς ὁποίους δικαίως ἐγκαυχάται ἡ Ἐπιτομή. Τῆς Συνελεύσεως προήδρευε ὁ Παιδευτικὸς ἄρχων Στέφανος Παδοῦας.

Μεταξὺ τὸν ἐπεφημιῶν τοῦ πλήθους, ἐγεθεις ὁ πρόεδρος τῆς 'Ιονίου Βουλῆς κ. Πέτρος Βράϊλας, στέμμα δάφνης διὰ χειρὸς ἔχων, ὡς νῆος τοῦ 'Απόλλωνος ἱεροφάντης, ἐπρόσφερεν αὐτὸ εἰς τὴν Αὐτοῦ 'Υψηλότητα, τὸν κ. Κανδιανὸν Ρώμαν, καὶ ἐν ὄνομτι πάσης τῆς δημηγύσεως τὸν ἀνεκίχησε ΠΟΙΗΤΗΝ. Γενικὴ χειροκροτήσις ἐδέχθησαν τὴν στέφην ταύτην, τὴν διεδέχθησαν δὲ ἐκφωνήσεις διαφόρων φιλολογικῶν καὶ ποιητικῶν συνθέτων, εἰς τὰς ὁποίας ἐξόχως ἀξιοσημειωτοὶ ἐφανήσαν ὁ λατινικὸς διθύραμβος τοῦ ἱπποῦ 'Αλεξάνδρου Δαμασκηνοῦ, ὁ εἰς τὰς Μούσας ὕμνος τοῦ δόκτορος Τούφρουσ καὶ ἡ Σαρκικὴ Ὀδὴ τοῦ κ. Λοβέρδου, τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως τῆς «Ποικίλης Στοῆς».

Ἡ τελετὴ αὕτη βαθεῖαν ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν εἰς ὅλους τοὺς παρευρεθέντας, ἀπέδειξε δὲ πόσον οἱ ποιητικοὶ ἄγῶνες τιμῶνται παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ-

μῶν, καὶ ἐνεφύρασαν ἐνθουσιάζουσα πάντας τοὺς εἰς τούτους ἀλειφόμενους».

Αὐτὰ ἔγραψε τότε ἡ «Νέα Πανδώρα». 'Ο ποιητὴς ποὺ ἐστεφανώθη ἦταν—ἴσως εἶπαμε—ὁ 'Ανώτατος ἄρχων τῆς 'Ιονίου Πολιτείας, Ρώμας. Πρόεδρος τῆς Γερουσίας, μὲ τὸν τίτλο «Υ η η λ δ τ α τ ο ς». 'Η ἐπίσημη Ἀγγλία, ὡς προστάτις Δύναμις, ἔδινε τὸ ἀξίωμα τοῦτο, διὰ τοῦ Ἀρμοστοῦ τῆς (κάθε πενταετίας, μὲ τὴ σειρά), σ' ἕναν ἐπιφανέστατο πολίτη τὸν τεσσάρων μεγαλειτέρων νήσων, Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης.

'Ο Ρώμας, ὅταν διορίστηκε, ἔβρινε στὴ Ζακύνθο. Ἐκεῖ, τὸ Γενάρη τοῦ 1851, τοῦ ἔφερε τὴν ἀγγελίαν τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἱ Γενικοῦ Εἰσαγγελεῖς τοῦ 'Ιονίου Κράτους Κοινοκωμιέλης. 'Ο νέος Πρόεδρος τῆς Γερουσίας ἐμπήκε τότε σ' ἀγγλικὸν πολεμικὸν καὶ πήγε στὴν Κέρκυρα, ὅπου τοῦ ἔκαναν πανηγυρικὴ ἑποδοχή. 'Ο λαὸς ἐξέβρεψε τ' ἄλογα, κ' ἔσφουε μὲ τὰ χεῖρα τοῦ τῆν ἄμαξα ὡς στὴν ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος, ὅπου ἔγινε ἡ δοξολογία.

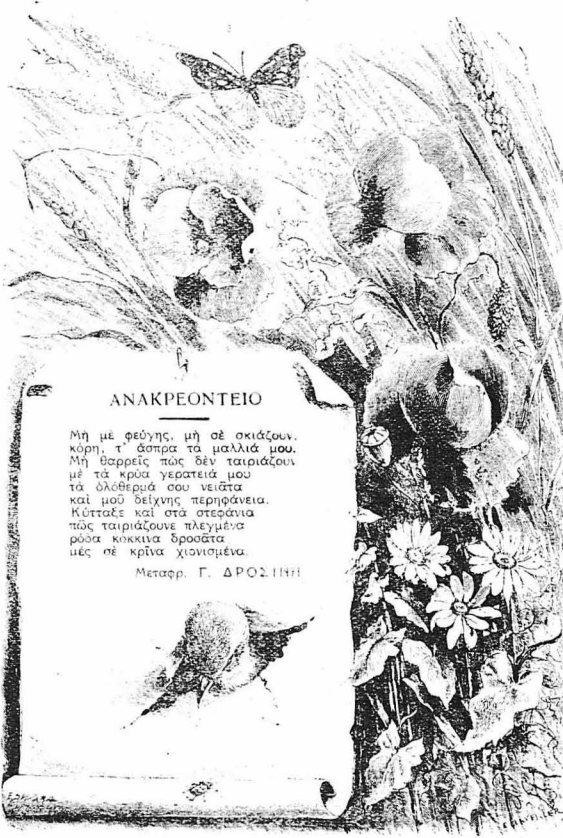
Ὅταν ὁ Ρώμας ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴ Ζακύνθο συνέθη ἕνα συγκινητικὸν επεισόδιο, ποὺ θυμίζει τὰ μεγάλα χρόνια τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος: Τὴν ὥρα ποὺ οἱ συμπαιρωτῆτες τοῦ τὸν κατενόθωναν καὶ ἡ καινάνες ἔδωον τὸν ναῦν χριτοῦσαν χαμοῦσινα, ὁ Κανδιανὸς Ρώμας ἔσκαψε νὰ φιλήσῃ τὸ χεῖρ τοῦ ἀσπρομάλλη πατέρα του. Καὶ ὁ γέρος ποὺ φημιζότανε γιὰ τὰ Σπυριατικὰ τοῦ ἦθη καὶ τὴ φιλοπατρία του, εἶπε:

— Πήγαμε στὸ καλὸ, παιδί μου, καὶ ἡ νὰ χάμης τὸ καλὸ στὴν Πατρίδα μας, ἡ νὰ ἡ γυρίσης πίσω!..

'Αλλὰ καὶ ὁ γνὸς Ρώμας ἦταν ἀντάξιος τοῦ πατέρα του στὰ πατριωτικὰ ἀισθήματα. Τὸν καιρὸ τοῦ Ἀγῶνος ποὺ ὁ πατέρας του συλλογιζότανε ἀν ἔπρεπε νὰ πολεμήσῃ ἕνα κτήμα τὸν γιὰ νὰ συνεισφέρει στὸν ἔραον ὑπὲρ τὸν πολιορκουμένον στὸν Μεσολόγγι, ὁ γνὸς του, παιδί τότε, τοῦ εἶπε:

— Πατέρα, καὶ τοὺς τάφους μας πρέπει νὰ πολεμήσῃ γιὰ ἕνα τέτοιο ἱερὸ σκοπὸ!

'Ο Γ. Κανδιανὸς Ρώμας εἶχε σπουδάσει κυρίως στὴν Ἰταλία, ἔφερε τελείως τὴ γλῶσσα τοῦ Δάντη καὶ ἡ ἔρωτη φύσις του ἐνθουσιάζονταν ἀπὸ τὴν Πόησι. 'Απὸ νέος εἶχε ἐπιδοθεῖ στὴ τι-

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟ

Μη μὲ φεύγης, μὴ σὲ ακιάζων, κῆρη τ' ἄσπρα τὰ μαλλιά μου. Μη θάρρεις πὸς δὲν ταιριάζων μὲ τὰ κρῖα γερατιά μου τὰ ὀλοβερῖά σου νεῖστα καὶ μοὺ δέχνης περριφάνεια. Κῆρταξ καὶ σὲ σπείρανα πὸς ταιριάζουσε πλεγμένα ρόδα κροκίνα δροσάτα μὲς σὲ κρῖνα χιονισμένα.

Μεταφρ. Γ. ΔΡΟΣΙΝΗ

